LIBRIS | Weekend books

MINISTERUL EDUCAȚIEI

Mariana Norel – coordonator
Petru Bucurenciu • Laura Piroș
Elisabeta Maria Mînecuţă • Raluca Voina

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Manual pentru clasa a III-a

Aramis
AROBS Transilvania Software

București, 2021

LIBRIS We know books

CUPRINS

Deșteaptă-te, române! de Andrei Mureșanu 3
Competențe generale și specifice 6
Instrucțiuni de utilizare a manualului 9

RECAPITULARE INIȚIALĂ 11
EVALUARE INIȚIALĂ 14

UNITATEA 1 – CARTEA
COMUNICARE ORALĂ 16
Ne pregătim pentru aventură – Inițierea unui schimb verbal, oferirea și solicitarea de informații, dialogul (actualizare) .. 16
TEXTUL LITERAR 17
Pătrundem în lumea textului – Dialog despre carte și bibliotecă 17
Facem cunoștință cu textul – *Cartea*, de Vasile Poenaru 17
Ne împrietenim cu textul – Înțelegerea poeziei 18
SCRIEREA CORECTĂ 18
Aventura continuă – Scriem corect ***nai, n-ai*** 18
Ducem magia textului mai departe – Prezentarea unei cărți ... 19
TEXTUL LITERAR 19
Pătrundem în lumea textului – Exercițiu de imaginație ... 19
Facem cunoștință cu textul – *Drumul cărții*, de Claudia Groza . 20
Ne împrietenim cu textul – Formularea de răspunsuri la întrebări 22
SCRIEREA CORECTĂ 23
Aventura continuă – Scriem corect ***la, l-a*** 23
Ducem magia textului mai departe – Afișul 24
INVITAȚIE LA LECTURĂ – *Fetița care voia să salveze cărțile*, de Klaus Hagerup 25
PROIECT DE GRUP – Scriem povești 28
REPETĂM, EXERSĂM – Recapitulare 29
EVALUARE 30

UNITATEA 2 – TOAMNA
COMUNICARE ORALĂ 32
Ne pregătim pentru aventură – Adaptarea vorbirii la interlocutor, cererea simplă familiară, cererea politicoasă 32
TEXTUL LITERAR 34
Pătrundem în lumea textului – Ghicitoare despre toamnă ... 34
Facem cunoștință cu textul – *Unde a zburat rândunica?*, de Titel Constantinescu 34
Ne împrietenim cu textul – Personaje, ordinea cronologică a întâmplărilor, vocabular 37
SCRIEREA CORECTĂ 38
Aventura continuă – Scriem corect ***numai, nu mai*** 38
– Cuvântul, parte de vorbire 39
Ducem magia textului mai departe – Alcătuirea unui text pe baza întrebărilor 40
TEXTUL LITERAR 40
Pătrundem în lumea textului – Toamna – organizator grafic ... 40
Facem cunoștință cu textul – *Ce te legeni...*, de Mihai Eminescu 41
Ne împrietenim cu textul – Harta poeziei 42
SCRIEREA CORECTĂ 42
Aventura continuă – Despărțirea cuvintelor în silabe la capăt de rând 42
– Părți de vorbire care denumesc ființe, lucruri, fenomene ale naturii 44
Ducem magia textului mai departe – Descrierea codrului în anotimpul toamna 45
INVITAȚIE LA LECTURĂ – *Frunza curajoasă*, de Emilia Plugaru. 45
PORTOFOLIU cu fișe de lectură 47
REPETĂM, EXERSĂM – Recapitulare 48
EVALUARE 50

UNITATEA 3 – TRADIȚII DE IARNĂ
COMUNICARE ORALĂ 52
Ne pregătim pentru aventură – Oferirea de informații (referitoare la universul apropiat) 52
TEXTUL LITERAR 53
Pătrundem în lumea textului – Păreri personale despre Moș Crăciun 53
Facem cunoștință cu textul – *Moș Crăciun din întâmplare*, de Tom McLaughlin 53
Ne împrietenim cu textul – Lectura activă a textului citit .. 55
SCRIEREA CORECTĂ 56
Aventura continuă – Semne de punctuație. Punctul, semnul întrebării, semnul exclamării 56
– Părți de vorbire care denumesc ființe, lucruri, fenomene ale naturii. Intuirea numărului 57
Ducem magia textului mai departe – Scrierea creativă: descrierea unui obiect 58
TEXTUL INFORMATIV 58
Pătrundem în lumea textului – Turul galeriei – dorințe pentru noul an 58
Facem cunoștință cu textul – *Istoria Anului Nou* 58
Ne împrietenim cu textul – Lectura activă a textului citit 60
SCRIEREA CORECTĂ 60
Aventura continuă – Semne de punctuație. Linia de dialog, virgula, două puncte 60
– Intuirea genului 61
Ducem magia textului mai departe – Scrierea creativă: descrierea unui obiect din mediul apropiat 62
– Invitația 62
INVITAȚIE LA LECTURĂ – *Spărgătorul de nuci și Regele Șoarecilor*, de E.T.A. Hoffmann. 63
PROIECT DE GRUP – Organizarea unui eveniment 66
REPETĂM, EXERSĂM – Recapitulare 67
EVALUARE 69

UNITATEA 4 – ȚARA
COMUNICARE ORALĂ 72
Ne pregătim pentru aventură – Povestirea orală 72
TEXTUL LITERAR 73
Pătrundem în lumea textului – Ce știu despre România? ... 73
Facem cunoștință cu textul – *Din viața dacilor*, după Alexandru Vlahuță 73
Ne împrietenim cu textul – Identificarea ideii principale a unui fragment din text 74
SCRIEREA CORECTĂ 76
Aventura continuă – Scriem corect ***printr-un, printr-o*** 76
– Părți de vorbire care se scriu cu literă inițială mare 76
Ducem magia textului mai departe – Realizarea unor scurte descrieri ale elementelor din mediul apropiat 77
TEXTUL LITERAR 78
Pătrundem în lumea textului – Ce îmi sugerează cuvântul *mama*? 78
Facem cunoștință cu textul – *Fiul și mama*, povestire populară 78
Ne împrietenim cu textul – Povestirea textului 80
SCRIEREA CORECTĂ 80
Aventura continuă – Semne de punctuație. Punctele de suspensie 80
– Scrierea corectă a cuvintelor cu mb, mp, â, î 81
Ducem magia textului mai departe – Cartea poștală 82

URBIS We know books

INVITAȚIE LA LECTURĂ – *Frumoasă-i limba noastră*, de Grigore Vieru ... 83
REPETĂM, EXERSĂM – Recapitulare ... 84
EVALUARE ... 86

UNITATEA 5 – IARNA
COMUNICARE ORALĂ ... 88
Ne pregătim pentru aventură – Relatarea unei întâmplări trăite ... 88
TEXTUL LITERAR ... 89
Pătrundem în lumea textului – Exercițiu de imaginație ... 89
Facem cunoștință cu textul – *Zăpădița*, de Manuela Dinescu ... 90
Ne împrietenim cu textul – Personajele textului ... 91
SCRIEREA CORECTĂ ... 92
Aventura continuă – Scriem corect ***nea, ne-a*** ... 92
– Părți de vorbire care arată însușiri ... 93
Ducem magia textului mai departe – Scrierea creativă: întâmplări imaginate ... 94
TEXTUL LITERAR ... 94
Pătrundem în lumea textului – Exercițiu de imaginație ... 94
Facem cunoștință cu textul – *Baba-Iarna face pozne*, de M. Bogdanov ... 95
Ne împrietenim cu textul – Înțelegerea textului ... 96
SCRIEREA CORECTĂ ... 97
Aventura continuă – Scriem corect ***neam, ne-am*** ... 97
– Potrivirea părților de vorbire studiate ... 97
Ducem magia textului mai departe – Descrierea unui personaj ... 99
INVITAȚIE LA LECTURĂ – *Crăiasa Zăpezii*, de Hans Christian Andersen ... 99
REPETĂM, EXERSĂM – Recapitulare ... 102
EVALUARE ... 104

UNITATEA 6 – PRIMĂVARA
COMUNICARE ORALĂ ... 106
Ne pregătim pentru aventură – Descrierea unei ființe din universul apropiat ... 106
TEXTUL LITERAR ... 107
Pătrundem în lumea textului – Ghicitoare despre anotimpuri ... 107
Facem cunoștință cu textul – *Primăvara*, de Vasile Alecsandri ... 107
Ne împrietenim cu textul – Harta poeziei ... 108
SCRIEREA CORECTĂ ... 108
Aventura continuă – Semne de punctuație. Ghilimelele ... 108
– Părți de vorbire care înlocuiesc nume de ființe, lucruri, fenomene ale naturii ... 109
Ducem magia textului mai departe – Descrierea unui element din mediul apropiat ... 110
– Fluturașul ... 111
TEXTUL LITERAR ... 112
Pătrundem în lumea textului – Careu de cuvinte ... 112
Facem cunoștință cu textul – *Calendarul școlarului*, după George Coșbuc ... 112
Ne împrietenim cu textul – Înțelegerea textului literar ... 114
SCRIEREA CORECTĂ ... 114
Aventura continuă – Scriem corect ***ia, iau, i-a, i-au*** ... 114
Scriem corect – ***ea/ia, ei/iei*** ... 115
Ducem magia textului mai departe – Descrierea unei ființe din universul apropiat ... 116
PROIECT – Expoziție de mărțișoare ... 116
INVITAȚIE LA LECTURĂ – *De ce își cântă cucul numele*, legendă populară ... 117
REPETĂM, EXERSĂM – Recapitulare ... 120
EVALUARE ... 122

UNITATEA 7 – BUNA PURTARE
COMUNICARE ORALĂ ... 124
Ne pregătim pentru aventură – Descrierea obiectelor din universul apropiat ... 124
TEXTUL LITERAR ... 125
Pătrundem în lumea textului – Lista dorințelor ... 125
Facem cunoștință cu textul – *Coroniță de rouă*, poveste franceză ... 125
Ne împrietenim cu textul – Extragerea unor informații de detaliu dintr-un text citit; portretul unui personaj ... 126
SCRIEREA CORECTĂ ... 127
Aventura continuă – Scriem corect ***o dată, odată*** ... 127
– Părți de vorbire care exprimă acțiuni ... 128
Ducem magia textului mai departe – Scrierea creativă: povestirea unei întâmplări trăite ... 128
TEXTUL LITERAR ... 129
Pătrundem în lumea textului – Exercițiu de imaginație ... 129
Facem cunoștință cu textul – *În țara lui Mură-n Gură*, de Nina Cassian ... 130
Ne împrietenim cu textul – Evidențierea aspectelor importante din text într-un organizator grafic ... 131
SCRIEREA CORECTĂ ... 131
Aventura continuă – Părți de vorbire care exprimă acțiuni. Intuirea numărului ... 131
Ducem magia textului mai departe – E-mailul ... 132
INVITAȚIE LA LECTURĂ – *Regulile sunt reguli*, de James Roy ... 133
REPETĂM, EXERSĂM – Recapitulare ... 135
EVALUARE ... 137

UNITATEA 8 – NECUVÂNTĂTOARELE
COMUNICARE ORALĂ ... 140
Ne pregătim pentru aventură – Relatarea unei întâmplări vizionate ... 140
TEXTUL LITERAR ... 141
Pătrundem în lumea textului – Căprioara – informații științifice ... 141
Facem cunoștință cu textul – *Puiul de căprioară*, de Virgil Carianopol ... 141
Ne împrietenim cu textul – Povestirea orală ... 143
SCRIEREA CORECTĂ ... 144
Aventura continuă – Scrierea corectă a părților de vorbire care exprimă acțiunea, starea sau existența ... 144
Ducem magia textului mai departe – Formularea unui răspuns emoțional față de textul citit ... 145
– Descrierea unor obiecte din mediul apropiat ... 145
TEXTUL LITERAR ... 145
Pătrundem în lumea textului – Proverbe ... 145
Facem cunoștință cu textul – *Într-o zi pe când lucram*, de Ana Blandiana ... 146
Ne împrietenim cu textul – Extragerea informațiilor de detaliu dintr-un text în versuri ... 147
SCRIEREA CORECTĂ ... 148
Aventura continuă – Scrierea corectă cu doi **n** ... 148
Ducem magia textului mai departe – Scrierea creativă: povestirea unei întâmplări imaginate ... 148
INVITAȚIE LA LECTURĂ – *Leul buclucaș*, după Flori Neagu ... 149
REPETĂM, EXERSĂM – Recapitulare ... 152
EVALUAREA PORTOFOLIULUI ... 153
RECAPITULARE FINALĂ ... 154
10 PROVOCĂRI GLUMEȚE PENTRU MINȚI ISTEȚE ... 159

LIBRIS We know books

NE PREGĂTIM PENTRU AVENTURĂ

COMUNICARE ORALĂ

Observăm imaginea

Răspundem

În perechi, răspundeți oral la întrebările de mai jos.

- Unde se află copiii din imagine?
- Ce fac ei?
- Ce cărți credeți că citesc?
- Ție ce cărți îți plac?

Ascultăm

Cine ar putea fi?

Ascultă ghicitoarea din varianta digitală a manualului și încearcă să găsești răspunsul corect.

Lucrăm

1. Enumeră indiciile care te-au ajutat să descoperi răspunsul la ghicitoare.

2. Formați perechi. Observați cu atenție o carte și stabiliți dacă enunțurile de mai jos sunt adevărate sau false.

a. Cartea are un înveliș exterior, numit copertă.
b. O filă are două pagini.
c. O carte are patru coperte.
d. Cotorul este partea laterală din dreapta, unde se lipesc sau se cos filele cărții.
e. Pentru scrierea unei cărți se folosesc litere de mână.
f. Uneori, în cărți, întâlnim litere **îngroșate** sau *înclinate*.

3. Alege răspunsul care ți se potrivește.

Pentru mine, cartea este:

a. *o comoară.*
b. *un obiect din bibliotecă.*
c. *o sursă de informare.*
d. *alt răspuns: ...*

4. În grupuri de 4-5 elevi, purtați un dialog în care să prezentați răspunsul vostru de la exercițiul 3 și motivul pentru care l-ați ales.

NE AMINTIM

Dialogul este convorbirea dintre două sau mai multe persoane. Persoanele care comunică sunt, pe rând, vorbitori și ascultători. În timpul unui dialog, oamenii transmit mesaje.

SFATURI UTILE PENTRU UN DIALOG CORECT

- *Pronunță mesajele clar, corect, cu voce tare și cu intonația corespunzătoare.*
- *Însoțește vorbirea de mimica și gesturile potrivite.*
- *Ascultă cu atenție mesajele.*

LIBRIS | We know books

- *Nu întrerupe vorbitorul.*
- *Dacă nu ai înțeles un mesaj, este bine să ceri repetarea acestuia sau explicații. Poți folosi formulările:*
  „Ce ai spus?"
  „Te rog să mai spui o dată!"
  „Ce înseamnă că...?"

PĂTRUNDEM ÎN LUMEA TEXTULUI

1. Dă exemple de tipuri de cărți. Te poți ajuta de imaginea alăturată.

2. Citește explicațiile cuvântului *bibliotecă*.

bibliotecă:

a. dulap sau mobilă specială cu rafturi pentru păstrarea cărților;
b. încăpere, sală în care se păstrează și se citesc cărțile;
c. instituție de cultură care colecționează cărți, periodice etc. spre a le pune în mod organizat la dispoziția cititorilor.

3. Răspunde oral la întrebări.

a. Ai o carte preferată? Cum se numește? De ce ai recomanda-o colegilor?
b. Ai acasă un corp de bibliotecă? Ce le poți spune colegilor despre acesta?
c. Ai fost vreodată într-o sală de bibliotecă? Ce ți-a atras atenția?

FACEM CUNOȘTINȚĂ CU TEXTUL

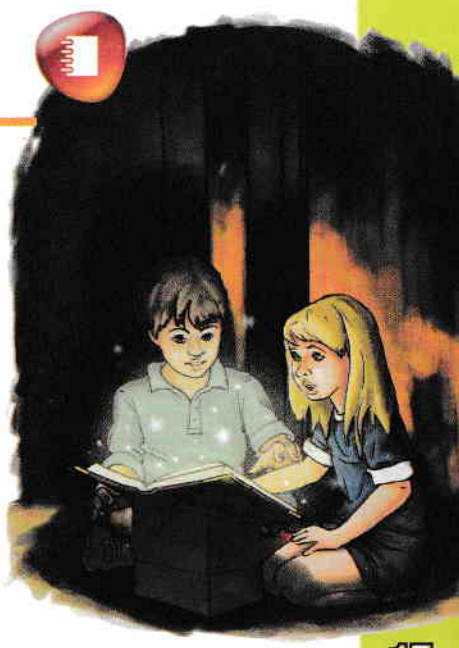

CARTEA

de Vasile Poenaru

Cartea nu e ce se vede:
Un pachet de coli frumoase
Între două scoarțe groase.

Cartea este ce n-ai crede:
Mii de gânduri îți urzește,
Cu idei te-mpodobește.

Cartea e o viață nouă!
Când citești,
Întinerești,
Aripi lungi de vis îți cresc
Și-așa mult te-mbogățesc
Printre vești,
Printre povești,
Sub a literelor rouă!

Cartea nu e ce se vede.
Până nu citești, n-ai crede:
Cartea e ce nu se vede.

LIBRIS We know books

BUZUNARUL DE CUVINTE

- **scoarță**: înveliș gros și tare al trunchiului și al crengilor unui copac; (aici) coperta cărții;
- **a urzi**: (aici) a întemeia; a clădi; a concepe, a alcătui.

1. Citește poezia în șoaptă, apoi cu voce tare.

2. Transcrie enunțurile de pe cartea alăturată pe caiet și completează spațiile libere, făcând referire la textul citit.

NE ÎMPRIETENIM CU TEXTUL

1. Citește poezia în pereche cu un coleg.

2. Caută în poezie cuvintele cu înțeles asemănător pentru: *colet, ornează, basme, slove.*

3. Găsește cuvinte cu înțeles opus pentru următoarele cuvinte din text: *îmbogățesc, întinerești, lungi, groase.*

Vrei să știi mai mult?

Poezia este textul literar în versuri în care sunt transmise emoții și sentimente. **Versul** este un rând din poezie, fiind scris cu alineat. Un grupaj de două sau mai multe versuri se numește **strofă**.

4. Alcătuiește propoziții folosind cuvintele: *vis, rouă, gânduri, povești.*

5. Recitește textul, apoi stabilește valoarea de adevăr a fiecărui enunț.
   a. Cartea este pentru poet doar un pachet de coli frumoase.
   b. Copertele cărții sunt numite „scoarțe".
   c. Cititul ne dezvoltă imaginația.

6. Identifică în poezie două expresii frumoase. Ce înțeles le dai?

AVENTURA CONTINUĂ

Scriem corect

DESCOPERIM

Observă cuvintele scrise cu litere îngroșate.

*Mircea cântă la **nai**.* *Cartea este ce **n-ai** crede.*

AFLĂM

nai – Se scrie într-un cuvânt când ne referim la instrumentul muzical numit **nai**.

n-ai – Se scrie cu cratimă când eliminăm vocala **u** din cuvântul **nu**: **nu ai** – ~~**nu**~~ **ai** – **n-ai**.

LIBRIS We know books

APLICĂM

1. Transformă după modelul dat.

Nu ai mâncat. → *N-ai mâncat.* | *N-ai citit.* → *Nu ai citit.*

Nu ai fost atent. → ...	N-ai venit. → ...
Nu ai timp. → ...	N-ai căutat bine. → ...
Nu ai întrebat. → ...	N-ai dori un măr? → ...

2. Transcrie pe caiet enunțurile, completând cu **nai** sau **n-ai**. Explică oral scrierea acestor cuvinte.

a. Se pare că tu ... înțeles lecția.
b. Mihai știe să cânte la vioară și la ... .
c. Am crezut că ... un ... .

3. După modelul *nu ai* → *n-ai*, elimină vocala *u* din cuvântul *nu* și transformă enunțurile de mai jos.

Nu am loc. – ...	Nu avea prieteni. – ...	Nu a cântat. – ....
Nu are bani. – ...	Nu au de ales. – ...	Nu ați văzut. – ....

DUCEM MAGIA TEXTULUI MAI DEPARTE

1. Interviu cu autorul unei cărți

Imaginează-ți că stai de vorbă cu autorul unei cărți pe care ai citit-o și dorești să afli mai multe. Adresează-i câteva întrebări, folosind sugestiile de mai jos.

- Ați putea să îmi spuneți ce ...?
- Mi-aș dori să știu cum ... .
- Sunt curios să aflu cine ... .
- Aș vrea să îmi povestiți de ce ... .

Prezentarea unei cărți

- *Titlul cărții și autorul*
- *Ilustratorul cărții*
- *Editura*
- *Anul apariției*
- *Personajul/ personajele principal/e*
- *Secvența preferată prezentată în două-trei enunțuri*

2. Prezentarea unei cărți

a. Alege una dintre cărțile citite în vacanță și realizează pe o coală o scurtă prezentare a acesteia, menționând aspectele trecute în fișa alăturată.
b. Completează fișa realizată la punctul **a** cu un desen potrivit și, pe baza ei, prezintă-le colegilor cartea citită.

PĂTRUNDEM ÎN LUMEA TEXTULUI

Scrie, pe un *post-it*, răspunsul la întrebarea cărții, apoi lipește-l pe tablă alături de răspunsurile celorlalți colegi. La final, recitiți toate răspunsurile și discutați despre ele.

LIBRIS We know books

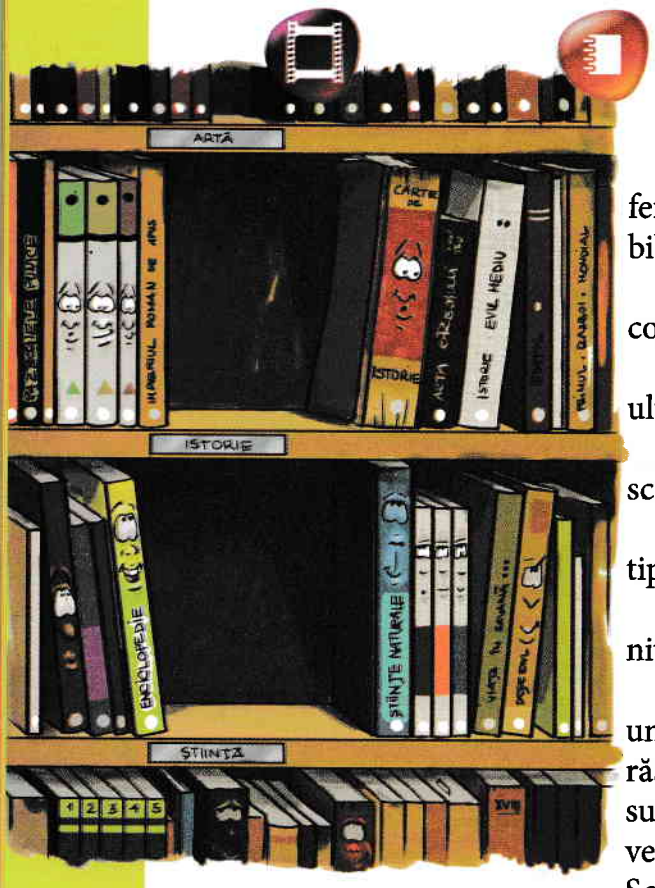

DRUMUL CĂRȚII

de Claudia Groza

Aerul proaspăt, cu miros de flori de tei, a pătruns pe fereastra camerei. Cărțile frumos așezate pe rafturile bibliotecii se bucurau de razele vesele ale soarelui.

– Hei, când ai ajuns tu aici? grăi o carte groasă, cu coperte tocite.

– Bună dimineața! Aseară, cineva m-a citit până la ultima filă și apoi mi-am primit locul în bibliotecă.

– Miroși încă a tuș. Ești o carte tânără. Cum se mai scrie azi o carte?

– Da, sunt o carte tânără. Acum o lună am ieșit din tipografie. Mi-a plăcut aventura!

– Te rog, povestește-mi, șopti cartea cu pagini îngălbenite de timp.

– Păi... mii de litere pornesc în zbor până întâlnesc un scriitor, de care sunt atrase ca un magnet. Acesta le răsfață, le mângâie și le ordonează în cuvinte. Acestea sunt așezate în propoziții. Duhul Cărții suflă peste poveste și personajele capătă viață și își încep aventura. Scriitorul duce manuscrisul la o editură, unde este preluat de un redactor.

Redactorul este omul ce privește,
Răsfoiește și citește
o poveste.
De personaje de
se-ndrăgostește
Sau acțiunea o-ndrăgește,
Manuscrisul aventura și-o trăiește.

„Gata... am hotărât. Această poveste va fi publicată.“, s-a auzit vocea fermă a redactorului. Cineva o va corecta, după care va fi înmânată unui om talentat la desen, care creionează personajele, astfel încât povestea să poată fi înțeleasă foarte ușor. Când toate acestea sunt finalizate, un tehnoredactor aranjează povestea la calculator.

– Nu la mașina de scris? Ciudat, murmură cartea bătrână.

– Nu. Acum totul este mai ușor.

LIBRIS We know books

Tastele coboară, se ridică.
Literele apar pe monitor.
Personajele dau replică după replică.
Povestea prinde sonor.

– Când povestea este finalizată, pornește spre tipografie. Aici, mulți oameni muncesc pentru a scoate fiecare pagină. La final, filele sunt lipite, cusute și puse între coperte.

– Eu am fost o carte valoroasă și am fost tipărită într-un număr mic de exemplare, zise cartea cea groasă și veche.

– Eu am mulți frați și surori. Cred că 5 000. Am fost împachetate în cutii și am plecat spre librării, biblioteci școlare și biblioteci publice.

– Tu cum ai ajuns aici? întrebă cartea bătrână.

– Stăteam liniștită pe un raft dintr-o librărie nouă, frumoasă, luminoasă, când, hai, am fost luată și răsfoită de un băiețel drăguț, pasionat de lectură și de lumea cărților. L-a rugat pe tatăl său să mă cumpere când a văzut că personajele sunt animale din diferite zone geografice.

– Da, este fiul stăpânului meu. Într-adevăr, ne vizitează zilnic și are grijă de noi. Bine ai venit pe rafturile bibliotecii, tânără enciclopedie despre animale!

– Bine te-am găsit, carte înțeleaptă de istorie!

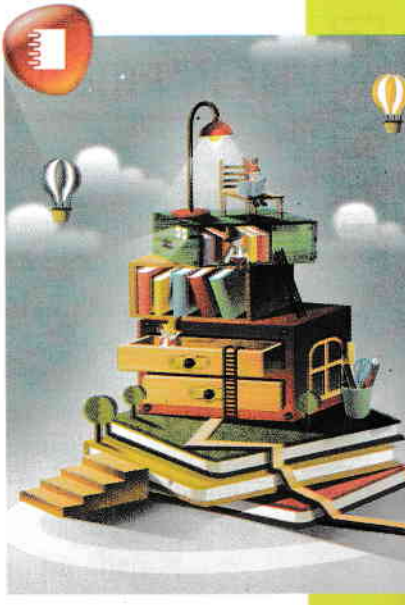

Pe bibliotecă era un afiș, în care era reprezentat un zid format din cărți. Mesajul scris dedesubt:

„Dragi copii, iubiți cărțile și îngrijiți-le [...]! Cărțile vă transformă în oameni mari, frumoși, isteți și curajoși."

Dragi copii, Țara Cărților vizitați.
Eroii iubesc micuții care citesc,
Zânele fetițele istețe ocrotesc.
Iubiți-ne, nu ne abandonați.

1. Citește textul în șoaptă, apoi cu voce tare.

2. Răspunde oral la întrebări.

a. Care este titlul textului? Dar autoarea?
b. Ce fel de text este *Drumul cărții?*
c. Cine participă la dialog?
d. A ce mirosea cartea cea nouă?
e. Din ce cauză s-a mirat cartea bătrână?
f. Unde a fost distribuită cartea cea nouă?

Vrei să știi mai mult?

Textul literar este textul în care sunt prezentate ființe, lucruri sau întâmplări imaginate de autor.